

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK LII. Ч. 164. НЬО ЙОРК І ДЖЕРСІ СІТІ, четвер, 24-го серпня 1944.

No. 164. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, August 24, 1944.

VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПІДНЕСТИ ПРОДУКЦІЮ ДЕЯКОГО ВОЄННОГО ЗНАРЯДДА

ВАШИНГТОН. — Добрі вісті з боєвих фронтів, а в дальшу чергу недостача робучих сил та загальне перетомлення, довели до того, що в липні продукція деяких найважливіших предметів воєнного знаряддя впала на 53 проценти нижче того, що випродуковано в місяці червні. Це відноситься до продукції важких троків, бомб, тенків і важкої амуніції. Особливо виявився дефіцит в артилерійській амуніції. Сенатському Воєнному Слідчому Комітету ген. Лусіус Д. Клей, директор „Армі Сервіс Форсес“. Він теж подав, що через зменшення цієї продукції не можна було доставити наприклад, Англії, однієї тисячі однотонних бомб. Про подібне говорив недавно ген. Брегон Б. Сомервел, що казав, що застий у продукції „життєвих предметів воєнного знаряддя“ проволіче перемогу Альянтів.

ПРЕЗИДЕНТ АПЕЛЮЄ ДО РОБІТНИКІВ.

САН ФРАНЦИСКО. — Президент Рузвельт віднісся до робітників, що заняті в корабельних заводах Кайзера („Річмонд Шіпярд“) з проханням приспішити будову кораблів АР-5, бо їх потреба на Північному до воєнних операцій, де вони відіграють велику роль як ті, що служать для транспортування військових частин.

НЕМА ПЕРЕПОН У ВИСИЛЦІ КНИЖОК ВОЯКАМ.

ВАШИНГТОН. — Департамент війни проголосив, що знесено всі заходи, що обмежували висилку книжок, часописів та журналів для читання воякам. Департамент був з самого початку проти таких обмежень. Отже всі книжки, журнали чи часописи, що законно курсують в Злучених Державах, можуть бути вислані воякам без усяких перепон.

ВИПУСТИЛИ НА ВОДЮ ГАЙНЕСА

НЬО ЙОРК. — Дня 12. вересня вийде в Сінг Сінг на волю Джеймс Дж. Гайнс, колишня висока шийка, що керувала цілим Тамані Гол. Він попав в 1940 р. в тюрму за те, що охороняв відомого генгстера Артура Флегенгайма, що відомий з назви Доч Шулі. Гайнс просидів у тюрмі майже чотири роки. Він був засуджений на тюремну кару від 4 до 8 років. Уласкавлено його під тим застереженням, що він не сміє мішатися активно в політику та, що може мати тільки таке заняття, на яке дасть згоду Рада Помилувань. Гайнс має тепер 68 років.

НАДВИШКА ВОЄННИХ МАТЕРІЯЛІВ І ДЕРЖАВНИЙ ДОВГ

ВАШИНГТОН. — Може зменшитися великий воєнний державний довг на 75 біліонів доларів, якщо вдержитися законопроект, ухвалений палатою репрезентантів, яким пропонується продаж для цивільного вжитку надміру випродукованого воєнного добра, вартості 75 біліонів, і то з тим, щоб ті гроші були вжиті на зменшення державного довгу. Законопроект має 44 сторони. Тепер його відіслано до сенату. Продаж мав би зайнятися адміністратор, що дістав би для цієї цілі широкі повноваження. Та сенат хоче назначити раду з 8 членів, що представляли б собою різні географічні простори краю, а тим самим і різні економічні інтереси.

ПРОТИ ДОПОМОГ МАНДРИВНИМ РОБІТНИКАМ.

ВАШИНГТОН. — 15 голосами проти п'ять у „Вейс енд Міне Коміті“ счеркнено з законопроекту Джорджа пропозицію, щоб давати мандрівним робітникам допомогу до суми \$200 на покриття коштів повороту з місця праці до того місця, де робітник жив передіе. Теж счеркнено і ті точки, що пропонують давати воєнним робітникам в часі реконверсії допомогу для вивчення певних фахів. Спротив обстоювано тим, що перший видаток вносив би аж два біліони доларів, що є тягаром для держави в такому часі, коли робітники добре заробляють, а тим самим є теж в спроможності покрити кошти повороту до дому.

ПРОТИ КОМІТЕТУ ПОЛІТИЧНОЇ АКЦІЇ.

НЬО ЙОРК. — Герберт Бровнел мол., голова крайової республіканської організації, заявив, що юні починають протестувати проти натиску Комітету Політичної Акції голосувати при президіяльних виборах за поновним вибором Френкліна Д. Рузвельта президентом держави. Своє твердження опирає на тому, що дві юні з Юти виступили з Конгресу Промислових Організацій саме за те, що їм Комітет Політичної Акції наказував, як мають голосувати. Казав, що спілка „Гілман-Бровдер“ хоче опанувати Демократичну Партію, та що юні з цього невдоволені. Те саме написав в Сатордей Івнінг Пост Люї Валдмен, соціалістичний провідник, якого звичайно соціалістична партія ставить кандидатом на різні високі уряди.

ШУКАЄТЕ ПРАЦЮ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі“.

Пропозиції представників трьох потуг в справі міжнародної ліги безпеки перед агресіями

ВАШИНГТОН. — Прохід нарад Вашингтонських Розмов про Міжнародну Організацію, які відбуваються в Домбартон Овкс, видано офіційно коротенький комунікат, в якому сказано, що Едвард Р. Стетініус, з департаменту стейту, зівстав обраний постійним передсідником нарад. В його несприятності будуть чергуватись у проводі советський амбасадор А. А. Громико і британський делегат, сер Алкзандер Кадоген. А. Громико був першим, що пропонував загальні принципи установлення міжнародної організації для безпеки миру і охорони перед агресіями. По нім має представити ту справу американський представник, а потім британський. Більше не проголошено. Вважається, що наради нічого не вирішують, а тільки розслідують проблему. Тому є закритими для публіки і газетарів. Та часопис Ньо Йорк Таймс, як подає його вашингтонський представник, роздобув оригінали плянів, що їх пропонували представники Злучених Держав, Великої Британії та Советського Союзу. Він і подає їхній зміст.

ВСІ ПОГОДЖУЮТЬСЯ НА АСАМБЛЕЮ І РАДУ МІЖНАРОДНОЇ ЛІГИ

Кажеться, що з усіх трьох плянів виходить, що всі три потуги, Злучені Держави, Британія та Советі, згодні щодо того, що міжнародно організації для вдержання світового миру і безпеки перед агресіями треба так побудувати, щоб була Асамблея, до якої входили б представники усіх держав, а далі Рада з представників Чотирьох Потуг (значить і Китаю), на яку спадала б головна відповідальність в справі охорони світового миру. Ще далі погоджують усі на те, щоб був Міжнародний Суд, як теж, щоб створити Генеральний Секретаріат.

ДЕЩО З АМЕРИКАНСЬКОГО ПЛЯНУ

Американський плян замітний тим, що він настає, щоб при будові згаданої міжнародної організації не робити вражіння, що Чотири Потуги будуть диктаторами, але теж, щоб визначити завдання, що діяльність Асамблеї буде обмежена, бо це буде дорадче тіло, яке помагатиме Раді на її прохання розв'язувати деякі важкі конфлікти, а на наради буде сходитися раз у рік. Американський плян передбачує чотирьох членів Ради (Злучені Держави, Британія, Советі, Китай), але має на увазі теж побільшення Ради сімома додатковими членами. В першу чергу мається тут на думці Франція. Члени в Раді матимуть силу, згідно з американською пропозицією, в міру своїх грошевих і воєнних зобов'язань щодо відпертя агресій. Тільки одностороннє рішення Ради може ухвалити вжиття сили проти якоїсь держави, а про потребу вжиття мілітарних санкцій рішає більшість голосів.

Британський плян є проти територіяльних зобов'язань і стислих означень, що є агресія. Знов Росія прийшла з пляном „міжнародного легунського корпусу“.

Заповідають нову стрічку Рузвельта з Чорчиллом

ЛОНДОН. — Зогляду на скорий корисний поступ альянтської кампанії в Франції, там незалежно має відбутися нова стрічка президента Рузвельта з прем'єром Чорчиллом. „Дейлі Мейл“, що подає вістку, доносить, що президент уже готується до дороги.

СПОДІВАЮТЬСЯ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ ЯПОЇЇ

ЧУНКІНГ. — Китайський часопис „Нешенел Гералд“ запевдає, що Росія преступить до війни Об'єднаних Держав проти Японії „вже в найближчій будучности“.

ЛЯВАЛЬ БРАНЦЕМ НАЦІСТІВ

БЕРН, (Швайцарія). — Швайцарська Телеграфічна Агенція подає, що в неділю вечором нацистична поліція приказала маршалови Петенови покинути Віші та виїхати до Німеччини. Коли Петен відмовився покинути Віші, нацистична сторожа арештувала його й вивезла кудись. Перед відльодом Петен заложив на руки дипломатів у Віші протест проти обмеження свободи начальника Франції.

Про прем'єра Ляваля це донесення не гозорить нічого. За донесеннями газети „Журналь де Женев“, Ляваль переніс осідок французького уряду до міста Бельфорту, що лежить близько францусько-німецької границі. Швайцарська Телеграфічна Агенція подає, що Жиль Саврайн, голов. французький колабораційний письменник, утік літаком з Віші до Португалії.

БОЛГАРИ ХОЧУТЬ МИРА

АНКАРА. — Болгарський міністер заграничних справ Драганов заявив у болгарському парламенті, що Болгарія бажає собі миру з Америкою й Британією та що вже відкакала свої війська з Югославії. При тому він заявив, що Болгарія не думає відступати Македонії й Тракії.

Тут ходять чутки, що Болгарія передала вже через російських дипломатів свої мирові пропозиції Злученим Державам і Великій Британії.

ГЕБЕЛЬС НАТЯКУЄ НА ЕВАКУАЦІЮ БАЛКАНУ

ЛОНДОН. — Тут заслухано радіову заяву д-ра Гебельса, Гітлерового міністра пропаганди, що мовляв настала пора, давно передбачена Гітлером, щоб „вермахт“ покинула Балкани й заняла позиції в внутрішній фортеці Німеччини.

ТОРПЕДА. — Понад тисячу японських кораблів затоплено від початку війни торпедами, які на образку показані в фабриці. Сцени знято в фабриці підприємства „Американ Кен Ко.“ у Форест Парку, в стейті Іліной, що здається є найбільшим центром для продукції торпед в Америці.

ПРЕСКОРИЙ ПОСТУП АМЕРИКАНЦІВ У ПІВНІЧНІЙ ФРАНЦІЇ

НАГВИША КВАТИРА АЛІАНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Альянтські війська женуть через Францію зо скорістю, на західному фронті досі небувалою. Генерал Петон після відділ своєї Третьої Армії аж поза ріку Сену; він перейшов ріку Юну на дорозі до міста Труа, що лежить усього 155 миль від німецької границі. Інший відділ погнав від примістя коло Мант на захід почерез Сену, аби відрізати німцям відступ на північ. Третій відділ, відбивши ворожі проти-атаки, жене його дорозами між Парижем та англійським каналом.

Тимчасом у приморській окрузі британські й канадійські війська займали скоро одну місцевість за другою та захопили важне купелеве місто Довіль.

Обчислення ворожих втрат показують, що німці втратили досі в французькій кампанії коло сто тисяч обитих, ранених і пропащих.

АЛІАНТСЬКА ОКУПАЦІЯ НА ПІВДНІ СЯГАЄ 2,500 КВАДРАТОВИХ МИЛЬ

РИМ. — Альянтське примістя в полудневій Франції розтягнулося вже на простір 2,500 квадратних миль. Марсель просто оточена з усіх боків, а французькі й американські війська стоять не більше, як три милі від порту. Тульон оточений з усіх сторін; за цей важний воєнний порт ведеться одна з найзавзятіших битв кампанії.

Передні відділи альянтських військ дійшли вже на віддалі 30 миль від міста Авіньону, важного порту на ріці Роні, а в напрямі Ліону до міста Барем, що лежить 62 милі на північ від Тульону.

ЩЕ ОДНА АЛІАНТСЬКА ІНВАЗІЯ

АНДЕРІЕ (Франція). — Французькі військові власті подають, що альянтські війська доконали третього висадження військ у Франції. У вівторок уночі саме почалося висаджування французьких і американських військ в околиці міста Бордо, важного французького порту на Біскайським заливі. Альянтська команда не подала про це ще ніякої вісти.

За французьким донесенням, висаджені з моря війська негайно почали атаку міста Бордо. Американські відділи складаються з моторизованих військ.

ФРАНЦУЗЬКІ ПОВСТАНЦІ ОПАНУВАЛИ ВЖЕ 14 ДЕПАРТАМЕНТІВ

НАГВИША КВАТИРА АЛІАНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — „Французькі Сили Нутра“, себто французькі повстанці проти німецької окупації, звільнили вже від ворога 14 департаментів або 50,000 квадратних миль. Вони заняли вже головні міста кожного з тих департаментів з виїмком одного.

Головні операції французьких повстанців обертаються тепер довкола Парижу на півночі й порту Бордо в південно-західній Франції.

НАЦИСТИЧНИЙ ЕКСПЕРТ ОСТЕРІГАЄ НІМЦІВ ПРО НЕБЕЗПЕКУ

ЛОНДОН. — Генерал Дітмар, один з найширших німецьких воєнних радіових коментаторів, заявив у своїм обговорюванню альянтської кампанії в Франції, що ця кампанія представляє поважну небезпеку для німців. Мовляв, Альянти виказали перевагу на різних ділянках воювання і стараються її використати до краю. Німців, за його словами, може вратувати тільки відвага їх вояків, співпраця запілля й поважна доза щастя, все вкупі.

АЛІАНТИ В ПОВНІМ ПОСІДАННІ ФЛЬОРЕНЦІ

РИМ. — Бритійська Восьма Армія знаходиться тепер у повнім посіданні важного італійського міста Фльоренції. Бритійські патрулі тепер натискають на ворога за містом.

На всему італійському фронті одначе посунення лінії альянтських військ всеще обмежені до найбільше східного сектора, на котрому стоять поляки й італійці.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАНЯЛА ЯСИ

ЛОНДОН. — Нова офензива червоної армії, звернена проти Румунії, завершилася вже добуттям важного румунського міста Яс, столиці Молдавії, зо 100,000 душ мешканців, та походом на заняття міста Галацу, що вважається брамою до румунської столиці Букарешту й нафтових піль коло Плоешті.

Кампанія коло Варшави теж розвивається корисно для червоної армії. Її війська перейшли ріку Буг, стараючися видно обійти німців під Варшавою з півночі.

СКРІПЛЯЮТЬ ДАЛІ БОМБАРДУВАННЯ ПО ПАЦИФІКУ

ГЕНЕРАЛЬНА КВАТИРА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОГО ПАЦИФІКУ. — Американці ведуть далі свою офензиву проти островів Молука, на захід від Нової Гвінеї, і бомбардують Галмагеру щораз більшими силами.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 26, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1102 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BYrant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрим оголошується його зміст.

За оголошення редакція не відповідає.

PEREPLATA:		SUBSCRIPTION RATES:	
Подорожче число три центи.		Three cents a copy	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На шість місяців	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
Число з суботи (з англійською частинкою):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.			

В Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA" P. O. Box 346. JERSEY CITY, N. J.

Ми — і союзовці на полях боїв

Від часу, як зачалась альянтська інвазія Європи через Францію, нема майже одного дня, щоб голова канцелярії У. Н. Союзу не одержала вістки, що погиб чи пропав той чи другий молодий Союзовець, що є в американських збройних силах.

Ось така є дійсність. Ось такий є наглядний приклад того, як американські українці сповняли свій обов'язок супроти американської землі. Бо чи можна не добачувати нашого поважного вкладу в альянтську перемогу, коли одна тільки наша народна установа, наш Український Народний Союз, може підносити ось такий патріотизм своїх молодих членів?

З цього повідомлення виходить, що тепер майже кожного дня виходить з рядів У. Н. Союзу один молодий, ідейний член, що віддав своє життя за наш край. Відходить, щоб уже тілом до нас не вернути. Але, як відійшло тіло, то чи це означає, що вже відійшов від нас і його дух? Чи це означає, що відійшла пам'ять про нього як такого героя нашого краю, що вийшов з українсько-американського громадянства, з рядів У. Н. Союзу?

Ні. Пам'ять тих поляглих не загине, ні в нашому громадянстві, ні в У. Н. Союзі. На те, як їх пошанувати, ще прийде відповідна пора. Та чи є ще щось таке, що ми можемо тепер зробити, щоб пошанувати пам'ять поляглих молодих Союзовців?

Ось це є те питання, над яким усім нам треба добре застановитись.

Поляглих наших молодих членів вважаємо добрим і славним синами американської землі, що віддали своє життя за американські ідеали. Ось ті молоді люди, були теж і свідомими членами українського громадянства в Америці. І як такі почувались до ідейного обов'язку вступити в ряди нашої найстаршої американсько-української народної установи. Ось таких ідейних молодих людей ми тепер трагімо. Майже кожний день забирає нам одну таку, благородну та ідейну одиницю. І тому питаємо: Чи їхнє місце повинно оставати порожнім, якщо ми дійсно шануємо їхню посвату?

Думаємо, що кожний і кожна з нас дасть на отсе питання однаково відповідь. Думаємо, що всі ми погоджуємось, що на місце тих ідейних і героїських синів мусять прийти нові молоді сили, що мають заняті їхнє місце в У. Н. Союзі та в нашому громадянстві. Ось тому, якщо так розуміємо ту справу, то не зволікаймо з тою правдивою пошаною, яку уже тепер можемо віддати поляглим молодим Союзовцям: Дістаньмо У. Н. Союзом нових чесних молодих членів, що заступали б гідно місце тих героїських, молодих членів, що від нас уже відійшли і ще далі відходять.

Мирова конференція — перша рата

Найважливішою подією в Америці є нині без сумніву міждержавна конференція, що зібралася в палаті Домбартон Овкс під Вашингтоном. Не даром туди зібралися сотки часописних репортерів і кореспондентів. Не даром часописи подають дослівні тексти різних предовгих заяв державних мужів.

Не є це зовсім ніяким прибільшенням, що в Домбартон Овкс зібралася властива перша мирова конференція другої світової війни. Треба є сказати, навіть не дивлячися на те, що ця конференція не буде нічого говорити про такі справи, як державні границі та територіальні розпаювання, які в популярній уяві являються одним предметом нарад повоєнної мирової конференції. У минулу подібну конференцію, що збиралася була після першої світової війни в Парижі, теж присвячено багато часу також власне справам, що їм присвячується тепер. Тільки тоді все йшло під прапором забезпечення демократії для всего світу й під кличем покласти край війні раз навсє. Нині світ уже порозумів на стільки, що про забезпечення демократії для всего світу ніхто не згадує, а про покладення краю війні говориться з виразною або догадною думкою, що мир маєтись удержати не на все, а на так довго, як серед даних умовин є тільки можливе.

У минулу мирову конференцію всі держави й народи замішали були в першу чергу справу о границі. За них ішли головні дискусії й торги. Через ті торги й вийшло таке, що справу міждержавної організації для забезпечення миру усунуто на другий план. Через ті умовини американським ізоляціоністам удалося тоді відвернути американські симпатії від тодішньої міждержавної організації для миру й від цілої повоєнної програми. Тепершні організатори миру, навчені досвідом першої війни, починають будувати мир не зо справи границь і територій, але зо справи міждержавної організації забезпечення миру. Цєю дорогою вони сподіваються передусім уникнути ті міждержавні сварки, які легко можуть виринути, якби тільки почати говорити про границі. Вони пробують у цей спосіб закрити єдність між державами, досягнути з таким трудом під час воєнних операцій, та не дати їй розбиття з ментом, коли

Микола Чубатий.

Зовсім так, як було 25 літ тому в Україні

Прем'єр Миколайчик вернув без ярлика.

Виправа польського прем'єра до Москви закінчилася, як можна було предвиджувати, невдачею. Порухуючи цю справу кілька днів тому ми ствердили, що „удачна мисія“ прем'єра Миколайчика означала, що Польща перестала існувати як незалежна держава в міжнародному розумінні. Цього присуду на свій край Миколайчик не відважився видати і його подорож до Москви по ярлик з ласки Кремля закінчилася невдачею. Невдачею називають цей крок журналісти американські та англійські; по моїй думці, це однієї удача, яку в такій ситуації, в якій нині опинилася центральна Європа, Миколайчик міг осягнути. Удача ця полягає в тім, що останній уряд незалежної Польщі не підлягає сам присуду смерті на незалежність Польщі, але зберіг за собою моральне право боротись проти зроблення з Польщі російського протекторату.

Така є нині в цій частині Європи дійсність та її не треба закрити серпанком фраз. Не є вже самостійною країна, в якій існує уряд з міністрами, що навіть не є горожанами тої країни, як Ванда Василевська, що є советською горожанкою. Не є незалежною країна, якій уряд диктує сусід. Миколайчик зробив останню пробу вратувати Польщу за ціну покірності та упокорення, але йому це не вдалося. В самім виїзді до Москви багато тако-го, що ми стрічали в українських міністрів зперед 25 літ, що теж думали пактувати з більшовиками. Прем'єр Миколайчик з походження є сльозак, себто походить зі Шлезька; тому від дитинства знав тільки одного ворога польського народу — німців. Відомі практики німців з польським населенням на Шлезьку і в Познаньщині, вповні подібні до польських практик в Західній Ук-

багато нагод для держав між собою посваритися. Через те віддай і обмежено конференцію до кількох великих держав, до потуг. Коли ці погодяться на один план, тоді доперва предляжеться його меншим державам. Нагод для розбиття певно ще є багато. Коли однак конференція таки вдержиться й закінчиться успішно, то цим продовжиться воєнну єдність між державами на час миру.

раїні, є в силі настроїти людину однобічно, себто так, щоб не видіти невеселої майбутності Польщі під Росією. Звідси зродилася наївна віра прем'єра Миколайчика, що з росіянами можна зробити угоду, якої не вміють зробити інші поляки, ворожо наставлені до Росії.

В Москві стрінувся Миколайчик віж-у-віж з московською дійсністю, що не знає компромісів, тільки капітуляцію. В Москві все вже наперед було укартоване. Остаті має уряд послухати Кремлю; Миколайчик міг тільки до того послухати Москви уряду долучитись; вступити з одним чи двома ще міністрами, себто скапітулювати на цілій лінії.

Молотов упрямував докладну маршрут, яка мала раз на все відібрати лондонському уряду відворот, зробити його урядом нелегальним. Устами „Комітету Народового Визволення“ поставили умовини, щоб прем'єр Миколайчик скасував польську конституцію з року 1935, як диктаторську та тоталітарну. Ніхто не заперечить, що дійсно остання польська конституція має такий характер. Знали це найкраще українці та відчували на своїй шкірі, коли перед виборами воевода кликав до себе представників українських партій та диктував їм, на якого посла він годиться, а на якого ні. Та це є одна справа, але друга справа є, що така конституція була ухвалена легально сеймом польського народу. Саме силою тої конституції Польща нині має легальний уряд на вигнанні. Відкинувши цю конституцію Миколайчик підірвав би польський урядовий на вигнанні легальну підставу. Цей уряд став би дійсно урядом самозванців.

Коли так розглянемо всі ті затії Советів, то вони так основи нагадують такі самі митарства з Україною перед 25 літами. Перед нами такі самі наївні переговори українського прем'єра з Радою Народних Комісарів, перед якою незадовго сам мусів втікати.

Реформують Польщу на ліво.

Коли більшовики 1917 року наважилися захопити владу в Україні та усунути національний уряд Центральної Ради, розпочали агітацію проти нього, що він буржуазний, не дає народови таких соціальних реформ, які обіщували

більшовики. Тоді український уряд старався перецітувати більшовиків і собі став робити реформи щораз то радикальніші.

Коли більшовики закидали йому контрреволюційність та обмеження свободи, український уряд давав ще більшу волю більшовикам, яку вони вже й так мали, та явно агітували проти української держави, визнаючи населення до бунту.

Коли більшовики по поваленню гетьмана стали українському уряду закидати диктаторські нахили, український уряд та українські соціалістичні партії пропонували завести український радянський устрій як лік, щоб уратувати Україну перед агресією Москви. Річ природна, що скля більшовицьких агітаційних кличів та закидів була необмежена, тому вела український уряд до абсурду, бо перецітувати більшовиків в кличах ніхто не був в силі.

Нині більшовики стали закидати польському урядови реакційність, недемократичність, буржуазність, і тощо. Чи самі більшовики вірять у ці закиди? Навпевно, що ні! Польський уряд в повоєнній Польщі буржуазним зовсім не був. Шляхта дуже мало мала до говорення в Польщі. Там мав до говорення розперезаний польський хлоп кольтоніст, робітник та шовіністичний інтелігент. Реформи в Польщі зовсім не шадили поміщика; навпаки, земельна реформа за двацять літ на більше як половину перетеребила поміщичтво, шляхту. Землю з вибудуваними за державні гроші будинками на багатих українських подільських ланах шляхти дїставав польський хлоп півларом. Він заїздив на господарство з купою дітей та став відразу з сільського пролетаря середняком. Він постійно дїставав державні кредити через організацію кольтоністів, якої головою був Андрей Вітос, кольтоніст з Золочівщини, теперішній міністер в польським уряді Сталіна! Отже неправдою є, що польський уряд-напів тоталітарної Польщі був буржуазний або реакційний в соціальному розумінні. Польський уряд був тільки безмежно шовіністичний в відношенні до неполяків. Безземельному українському селянинові зпід носа забрав він землю, зрештою і справлену потом його дідів та пращів, і засуджував його на примирання з голоду. Буржуазним він не був. Однак більшовицький закид Миколайчик взяв собі до серця та зачинає Польщу реформувати наліво. В Москві заявив, що в Польщі буде переведена реформа, яка не лишить більше в посіданню як сто акрів. Дотеперішня польська земельна реформа лишала посідачам майже таку саму скількість землі, а до двацять нових літ фільварків в Польщі було не стало.

То саме, що Миколайчик в Москві, в Лондоні, віцепрем'єр Квепініскі складає перед пресою заяву про радикальну земельну реформу, про націоналізацію великих індустріальних підприємств, тощо. Обидва польські політики стараються перецітувати більшовиків у радикалізмі та протибуржуазності. Міністри доказують своє плебейське походження, хоч більшовики, як їм треба було, мали в своїм уряді і правдиного дворянина Чічеріна і мільонера Пятакова. Як то історія часто повторюється та як мало з неї вчаться актори історії?

Слаба сторона польського уряду була не в замалій демократичності у відношенні до свого хлопа. Слаба сторона кожного гоцьського уряду була в нечуваній несправедливості супроти неполяків, отже українців та білорусинів на першому місці. За ці хибні тре-

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ
У двох частинах

(Перший том трилогії „Огнем і Кровою“)

35)

— Так точно, ваше превосходительство, — доповів корнетик, натиснувши на „во“. — Вітає, станув тільки на стріли розізд.

Певно селянини якісь. Переглякався стрілянини, то самий не знав у яку сторону втікати, — озвався Сабурів.

— Зараз переконаємося. Давайте його сюди! — кинув генерал.

Зв'язаного селянина привели в хату. Очи присутніх звернулися на нього, бригадир, здавалося, свертував його в лоявними очимами. Селянин дрижав всім тілом попавши у гурт таких великих панів. Марне лице припадо порохом. Уявляв з себе і смішне і жалюгідне видовище. Вояк він мішок.

— Належало його розв'язати, нехай хоч обличчя обітре, — попрохав генерала Сабурів.

— Ще всімо! — буркнув той невважно. — Ви обшукали його, князю? — звернувся до конета.

— Так точно! Знайшли хліби, сало, діточі сорочки...

— Добре! Ти жтож такий? — генерал буднично почав допит.

Селянин розповів те саме, що розіздови. Сподівався, що великі пани будуть до нього ласкавішими. Розповідав, а по забрудженому обличчі знов потекли слюзи. Тільки бригадир не слухав. Махнув рукою застановитися. Селянин замовк.

— А ну по, виймайте ті його ричи, подивимось! — наказав своїм. — Цей чоловік я добрий симулянт! Однак і я вже

також обстріляний птах. Мене не проведе...

Вояки розложили на долиці все, що у мішку містилося. — Тут цілий цейгавз — сміявся. — У бохонцях цих можна поховати багато дечого! Розрізати!

Вояк послушно розрізав кожний бохонець на дрібні кавалки, порізав сало. Селянин сумно дивився на нищення праці зза примх генерала, а той з найбайдужішим у світі виглядом перевертав носком чобота кусні хліба, наказуючи ще перерізати той чи другий. Старшини не насміялися переривати генеральську працю.

— Так нічого й нема! — невдоволено промимрив генерал. — Нікак нет, ваше превосходительство! — відповів зігнутий за роботою вояк. — Тебе не питає ніхто! — кинув, злісно змрявши вояка очима. І подражничив невдачею знов взявся до селянина. — Щож ти тепер скажеш? — допитувався, немов знайшов Бог зна які докази його вини. — Будеш казати й тепер, що хліб ніс, га? Я тебе наскрізь бачу.

— Пане генерале! Я казав ще цьому панови, — показав селянин на корнета, — прохав його поїхати, переконати, чи кажу правду. Діти голодні, а ваш вояк позицію хліб. Шей їм тепер занесу? Сам хлібу, хіба, нехай гризуть... Гріх вам буде! Бога ви не маєте в собі, ось що! Перед Богом рівні і пани і хлопці! — вже кричав селянин розпучливо.

— Ти намагався перейти до австрійців, а хліб для себе припас, — тягнув своє генерал. — Не викрутись... Ти шпингун! Признавайся!

— Я правду кажу... Пішлить своїх вояків, там яких двіста кроків від шляху мої діти в ямі. Знайти легко. Зо шляху видно кріслатий дуб. Під тим дубом вони... — Варто би переконатися, знов вмівався полковник Сабурів. — Можех справді невинна людина! Тай діти чим же винні, що ми воємо? Я пішло розізд, наше превосходительство... — Полковнику! — гостро сказав генерал. — Не мішайтеся в невою діла. Я старший тут і я відповідальний... Я розпізнаю добре. Арештований

вміє прикидатися, та мене не здурить. А наколиб діти й дійсно там були, так наша справа важніша від життя якихось там дітей. Затямте собі!...

Сабурів заскрипів зубами більше не відзивався. — Відправдити його просто до штабу корпусу в розпорядження воєнно-полевого суду, — розпорядився генерал звертаючися до адютанта. — Поручнику! Налишіть рапорт. Зазначить, що арештований вперто не признається до вини. Зновже, його спроба втікати насуває великі підозріння...

— Так пішлить хоч дітей забрати! — прохав арештований.

— А вам, князю, — начеб не чуочи прохання селянина, говорив генерал, ласкаво простягаючи корнету руку — дякую за виконання службових обов'язків. Наколи будете і дальше так справуватися — вас не омине належна нагорода. — Бог покарає вас за невинні діти — не уймався селянин. — Робіть з мною, що хочете. Бог бачить правду! Прийшли марнувати нашу працю, зну-

щаетесь над нами, думаєте що великі пани і суду на вас не буде? Думаєте, що й Бог за поли вхопить?

— Що? — заревів хриплого генерал. Підійшов і вдарив звязаного в лице, раз і другий.

— Бийте! — кричав селянин заточившись. — Прийде ще може час, що й вас так будуть бити...

Зібрані старшини не були байдужими на поступування генерала. Нащадки старих родів, вони, за рідкими виключеннями, старалися бути аристократами і у відносинах з нижчими себе, походженням своїм без сумніву гордячися. Перешіптувалися, але явно обурювались поведінкою жорстокого генерала не сміли. Та биття селянина урвало терпечі з них наймолодшого, ротмістра Паволоцького. Здержування від гніву голосом запитав бригадира: — Ваше превосходительство, чи могут завдати кілька питань?

(Дальше буде).

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС "СВОБОДА"

Мексик як пробний камінь для американського летунства

Ми згадували кілька наворотами, як Злучені Держави приготували розвиток торгівлі при помочи летунства. У першому кроці налаштування всесвітнього летунства за Злучених Держав Мексик може послужити як край спроби. Найновіші потягнення мексиканського уряду показують, Мексико не прийме американського візю для розвитку летунства в краях латинської Америки. Це виходить із таких подій:

Мексиканська летунська лінія Аеровіас, що правда контролювана капіталом із Злучених Держав, але обслуговування мексиканським персоналом, дістала від уряду дозвіл поширити свою працю поза мексиканські границі на південь.

Летунська лінія ТАСА, теж контролювана американським капіталом, дістала дозвіл від уряду на право влету до міста Мексика з півдня. Коли так, то ця мексиканська лінія буде мати просто подолання з Панамського Каналу до Злучених Держав, а досі це право мало стейтське летунське підприємство Панамерикан Ервейз.

Юнайтед Ер Лайнс виявила, що перший її літак вже переброблений для служби в Мексикі.

Для зрозуміння цих фактів треба вивчити таке: У Мексикі вже були деякі летунські підприємства, фінансовані капіталом із Злучених Держав. Внаслідок згаданих трьох фактів, число таких ліній зросло до шести і вони продовжують повітряну лінію до 25,000 миль. Крім цього є там ще малі повітряні лінії, фінансовані самим мексиканським капіталом. Вони мають під контролею лише місцевий повітряний рух на довжині 10,000 миль. Але вони не утримують правильної служби, як американські. Разом мексиканські повітряні лінії мають під своєю контролею 35,000 миль на 20,000,000 мексиканського населення. Коли порівняти ці цифри з американськими, то вище таке: у Злучених Державах мають летунські компанії під контролею 55,000 миль на 130,000,000 населення.

Мексиканський закон дозволяє для розбудови своїх внутрішніх летунських підприємств вживати заграничного капіталу, але обслуга мусить бути мексиканська, хіба, що інструктори й технічні сили можуть бути за кордоном. Уряд не противиться розвитку летунства, бо в Мексикі нема такої густої залізничної сітки, як у Злучених Державах. Отже там повітряний транспорт заступає залізницю. Наприклад можна навести таке: З місцевості Мазатлан на Західнім побережжю можна дістатися лише мулами до копальні в околиці Тайольтіна в середині краю, а така дорога триває 4 дні. Літаком можна перебути цю дорогу за 25 минут.

Це порівняння ясно вказує на відносини в Мексикі, які вимагають скорого розвитку летунства, але стають надорозі до створення одноцілісного авіаційного плану. Проти такої одноцілісності йдуть не лише краєві летунські підприємства, але теж і американські, які між собою ведуть конкуренцію, хоч під іменем мексиканських корпорацій. Крім цього нові американські летунські лінії зголошуються до бізнесу в Мексикі, а це знову викликає негодування країв з Південної Америки, бо вони теж хочуть забезпечити собі участь у повоєнних підприємствах. Мексиканський уряд, хоч би мав і найліпшу волю, не може задоволити усіх домагань, бо там інтерес мексиканських підприємств стає стати на першому місці. От згадатиме лише таке: Генерал Махіміна Камачо, секретар торгівлі й природних робіт, а водночас брат мексиканського президента, хоче скористати з нагоди й розбудувати урядово мексиканську летунську лінію при помочи американського капіталу. Та перешкодою тут є закон, який вимагає мексиканського персоналу при літаках, а американські капіталісти хотіли б точно забезпечити свої капітали. Бо добре вишколений пілот це перша безпека в летунстві. Деякі летунські підприємства самі розуміють цю безпеку, а деякі ні.

Летунські підприємства в краях Південної Америки мають перед собою дуже добре розвинену сітку летунських шляхів завдяки порозумінню з Німеччиною. Тепер Німеччина мусить уступити Америці, але з цього хочуть користуватися місцеві підприємці, які вже чогось навчилися й ставлять свої домагання. Отже замішання, яке повстало в Мексикі з нагоди форсування летунських плинів із Злучених Держав, пошириться теж на край латинської Америки, котрі хочуть зберегти наскільки можна економічну незалежність від велетенської фінансової сили Північної Америки.

приемства, але теж і американські, які між собою ведуть конкуренцію, хоч під іменем мексиканських корпорацій. Крім цього нові американські летунські лінії зголошуються до бізнесу в Мексикі, а це знову викликає негодування країв з Південної Америки, бо вони теж хочуть забезпечити собі участь у повоєнних підприємствах. Мексиканський уряд, хоч би мав і найліпшу волю, не може задоволити усіх домагань, бо там інтерес мексиканських підприємств стає стати на першому місці. От згадатиме лише таке: Генерал Махіміна Камачо, секретар торгівлі й природних робіт, а водночас брат мексиканського президента, хоче скористати з нагоди й розбудувати урядово мексиканську летунську лінію при помочи американського капіталу. Та перешкодою тут є закон, який вимагає мексиканського персоналу при літаках, а американські капіталісти хотіли б точно забезпечити свої капітали. Бо добре вишколений пілот це перша безпека в летунстві. Деякі летунські підприємства самі розуміють цю безпеку, а деякі ні.

Летунські підприємства в краях Південної Америки мають перед собою дуже добре розвинену сітку летунських шляхів завдяки порозумінню з Німеччиною. Тепер Німеччина мусить уступити Америці, але з цього хочуть користуватися місцеві підприємці, які вже чогось навчилися й ставлять свої домагання. Отже замішання, яке повстало в Мексикі з нагоди форсування летунських плинів із Злучених Держав, пошириться теж на край латинської Америки, котрі хочуть зберегти наскільки можна економічну незалежність від велетенської фінансової сили Північної Америки.

КУПИТЕ ВОЄННІ БОНДИ

АНГЛІЙСЬКИЙ ДЕЛЕГАТ. — Сер Александер Казоген стоїть на чолі британської делегації на міждержавну конференцію для забезпечення, що почалася під Вашингтоном у понеділок. Конференція відбувається в Домбартон Овскі, палаті Роберта Вудса Бліса, спеціального асистента секретаря стейту.

ЧИТАЙТЕ УКРАїнські КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

Куток мови

“DEED” — діло, чин; перенос власності, грамота. Америкаське слово “deed” (діл) належить до таких, що мають різнородне значіння. В першу чергу це значить діло, чин, подвиг.

Та серед наших людей чуємо слово “діл” в значіннію правним, а це при перенесенню права власності після заключеного контракту купна-продажу. Отже, як я купив хату, то хочу мати ще “діл” на неї, щоб виказатися, що я маю право вважати цю хату за свою. Це значить мати документ власності, який забезпечує мені право цю хату, чи яку іншу нерухомість.

Іде про те, щоб найти відповідне українське слово на цей документ. Трудність у тому, що в цих краях Західньої України, з яких наші люди прибули в Америку, такого документу не було й тому ми тут уживаємо звичайно слова “діл”, не шукаючи відповідно українського.

Треба трошка довше спинитися над значінням “діл-у”. В Америці є дієслово “to deed”, значить “переносити”, звичайно право власності, а від цього пішла назва документу “deed”. Хто має “діл” у руці, належно підписаний при свідках і потверджений публічним нотарем, йде до суду і жадає впису “діл-у” до книжок, або як кажуть жадає “зареєстрування” в судових книжках. Коли такий “діл” переписується в судових книжках, тоді власник дістає цей документ зі суду з посвідкою, що він зареєстрований і тоді “діл” є посвідкою права власності.

В краях давньої Австрії не було такого документу, бо право власності списувалося, або інтабулювалося в уряді, що називався “табуля”, а який існував при суді і суд від себе повідомляв, що на підставі контракту купна-продажу між сторонами і на окреме жадання впису права власності докочовано тоді й тоді. Але окремого документу, такого як американський “діл”, не було.

Встає питання прошукувати за відповідним українським словом, яке могло б заступити слово “діл”, або щоб хоч мати його під рукою. Отже в давніх українських судових книжках ще в Галицько-Волинській Державі є повно судових вписів з документів, званих “грамота”. Тому то наші історики часто згадують про судові грамоти й ними доказують різні події, або також доказують існування в давнину якихсь українських слів. “Грамота” значить тільки, що писмо, бо перенос власності відбувався писаним документом, отже писмом, грамотою.

Слово “грамота” вживається між українцями в Америці звичайно, коли єпископ призначає на парохію нового священника. Тоді єпископ дає священникові грамоту на знак, що має право сповняти священні обовязки за правним авторитетом. Серед людей, що належать до українських допомогових організацій, слово “грамота” знане з цього, що кожен член дістає членську грамоту, як посвідку приналежності до організації, а в такій грамоті є списані права й обовязки члена до організації, й навпаки, обовязки й права організації до члена. Отже з огляду на загальну популярність слова “грамота” не шкодить поширити його значіння на означення писаного документу загалом, все одно, чи це документ, що дає право до судового впису, чи лише звичайне правне забезпечення.

В нашому випадку можемо отже назвати “deed” по українськи: грамота власності.

Духовники на воєнних фронтах

Недавня смерть першого конання протестантської релігійного Доминика Тірнана, гійної Служби було моїм зовсім несподіваним болязанням. Я старався найти когось, хто міг би співати підчас Служби. Шукав поміж посадкою воєнних вояків в Нормандії, це раз підкреслює відвагу духовників при збройних відділах. І то однаково духовників католицьких, протестантських, які щоденно ризикують своїм життям аби дати душевний спокій борцям.

Отець Тірнан, бувший священник церкви Св. Франца із Ассізі в Нью Йорку, є тридцятипятилітнім, що втратив своє життя з часу, як ми вступили у війну. Тринадцять з армії і флоту вбито під час бою, або вмерли від ран, що дістали під час бою. Інші вмерли від хворіб або в нещасливих випадках.

Війна не вважає на релігійні різниці: гинуть від ворога духовники усіх віроісповідань. Зворушливий випадок записав Начальник Духовників при Воєнному Департаменті, а торкається він чотирьох молодих воєнних духовників — католицького, жидівського, та двох протестантських. Всі вони були на воєнних транспортних пароплавах, що був стурбований ворогом. Як пароплав спускався все нижче у воду, чотири духовники, віддавши свої рятункові паси чотирьом морякам, взяли за руки і молилися. Деякі моряки врятувалися, але ніхто більше не бачив духовників.

Мало відомостей зібрано від врятованих моряків про героїський вчинок тих чотирьох служителів церкви. Один молодий моряк з Торговельної Морської Служби казав: “Якраз перед тим, як наш пароплав затопився, ті духовники знали з себе свої рятункові паси та дали їх нам. Вони стояли на покляді і молилися, рука в руку, тоді як наш рятунковий човен відпливав далі”.

Імена духовників, що свідомо віддали своє життя, щоб інші могли врятуватися в тій страшній трагедії на морі, є такі: Рабін Александер Гуді, з “Конгрегейшен Бет Ізраїл”, Йорк, Пенсильванія; Отець Джан П. Вашингтон, з Римокатолицької Церкви Св. Стефана, Арлінгтон, Нью Джерзі; Рев. Кларк В. Полинг, з Першої Голандської Репорформаної Церкви, Скенектеди, Нью Йорк, та Проповідник Дж. Л. Факс, з Методистської Церкви в Джилман, Вермонт.

Духовники різних вірувань співають у війні на бойових фронтах так як і вояки. Перед ворожими кулями головою має заціня духовне заспокоєння рапеного або вмираючого. Тому єврейські духовники допомагають католицьким воякам, протестантські потішають єврейських вояків, а католицькі духовники можуть стати у пригоді і тим і другим.

За бойовими лініями та у військових таборах в різних частинах світу та сама історія. Вибухи анти-семітизму чи анти-католицизму можуть часом з’являтися на домашньому фронті, але того нема поміж вояками та їх духовниками. Духовник Елізер Леві, перший єврейський духовник призначений до армії на південному Тихому Океані, повернувшись недавно після двохлітньої служби, оповідає цікаву історію про свою працю з групою вояків протестантів.

Він казав: “Я організував недільні служби для протестантів на пароплаві, що віз мене і велику кількість вояків до Нової Гвінеї. Для воєнного духовника не існує розподілу. Він повинен бути готовим обслуговувати віруючих всіх релігій. Тому, що я був єдиним духовником на пароплаві, ви-

Що писала “Свобода” тому 40 років?

25. серпня 1904. ОТВОРЕННЯ БЮРА УКРАїнського НАРОДНОГО ДОМУ.

Український Народний Дім в Америці вітворив перший свій офіс під ч. 123 Сусек Ст., Джерзі Сіті, Н. Дж. Продає шифкарти по найтаньшій ціні на різні лінії і посилає гроші до краю. У Нар. Дім вітворив також бюро посередництва праці (“емплоймент офіс”). Вищу службу для дівчат, посилає мужчин на фарми і т. і.

15-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ БРАТСТВА В ДЖЕРЗІ СІТІ. Братство св. Петра й Павла обходило 12. липня 1904. р. свій 15-літній ювілей. Того дня відправив о. М. Піагорський Службу Божу, а потім пішли браття походом на пікнік до Балдвін Парку. Братство св. Петра й Павла основане 4. березня 1889. р. за впливами о. К. Андруховича, хоч уже о. Волянський був перед тим лідером заохочував. На початок було вписаних 35 членів, з котрих десь живе лише 11. Першим предс. був Василь Криницький, секр. Андрій Цішляк, кас. Павло Ступницький. На внесення о. Гр. Грушки 8. лютого 1894. ухвалено братство приступити до У. Н. Союзу.

ВІСТІ З У. Н. СОЮЗУ. У Чисголм, Мин., в місяці липня організовано нове братство ім. св. Арх. Михаїла, яке приступило до У. Н. С. як 116. відділ. — Марія Зволинська з Бережан у Галичині присілає просвіду, що отримала \$600 з каси У. Н. С. як посмерне по своїм мужу бл. п. Олексію Зволинським. — Газету “Свобода” можна купувати в А. Вассермана, 29 Клінгтон Ст., Нью Йорк, Н. Й.

ДРІБНІ ВІСТІ. Д-р Микола Ардан відкрив лікарський офіс під ч. 711 вул. Лінден у Скрентоні. — Друкарня “Соєдинені” з цілим персоналом зістала перенесена дня 12. серпня з Нью Йорку до Говстед, Па. Пізніше мають її перенести до Пітсбурга. — В газеті “Нью-Йоркер Штатслайтунг” з дня 9. серпня появилося у фейлетоні в німецькій перекладі оповідання Івана Франка: “Тома з серцем і Тома без серця”.

ВІД ДУХОВНОЇ РАДИ УКРАїнських ЦЕРКОВНИХ ГРОМАД В АМЕРИЦІ.

З причини безупинних клевет-цареславної газетки подається оцим до прилюдної відомості, що Рада Духовна призначила була на душпастиря до Трой, Н. Й., на просьбу тамошньої ради церковної правно висвяченого, бувшого сотрудника в Нараєві (Галичина), б. душпастиря в Бофалю й Сиракуз, Всч. о. Василя Гривнака, висвяченого в 1900. р. митрополитом Йосифом Сембратовичем в Римі. — о. Іван Констанкевич, предс.; о. Алекс. Улицький, секретар.

ЩЕ ОДИН КРОК ШВЕДІВ ПРОТИ НІМЕЧЧИН. — **СТОКГОЛЬМ.** — “Шведська рада воєнного забезпечення” оповістила, що вона вже не буде асекурувати шведських кораблів, що подорожують до німецьких портів. Це означає, що від тепер ледво чи найдеться шведський корабель, що важиться їхати до Німеччини.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ “СВОБОДИ” І “ЮКРЕЙНІЙ ВІКЛИ”

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це аміністрацію “Свободи”. Скоро повідомлення усуває непорозуміння і стримання газети. З повідомленням просимо також вислати 10 центів го-тівкою або почтовими значками на покриття вироблення нового стелся. Члени і Читачі з Канади звольте прислати тільки готівку, тому, що канадських почтових значків не можна виміняти.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАїнсько-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

Складіть в своїй організації наради, прочитайте на них статут Українсько-Американського Допомогового Комітету про його цілі і спосіб діловодства, а як згодні з тим, вступаєте в члени цього Комітету та повідоміть про це Комітет вивоненням ось цієї заяви:

Resolution

Name of Organization Place _____
Date _____

To the Ukrainian American Relief Committee
847 North Franklin Street
Philadelphia 23, Pa.

This is to certify that at the regular meeting of _____ held _____ 1944, it was resolved to become an active member of the Ukrainian American Relief Committee.

Mr. (Mrs., Miss) _____ was duly appointed as our delegate.

(Name of organization) _____
Pres. _____
Sec'y _____

БОЛГАРИ КАСУЮТЬ АНТИ-ЖИДІВСЬКІ ЗАКОНИ. — АНКРА, Туреччина (ОНА). — Турецька радіовисильня передає, що болгарський уряд уневажив всі анти-жидівські закони, на основі яких всі болгарські громадяни жидівського походження мали носити жовті відзнаки і мешкати в окремих кварталах. Тепер все те скасовано і жиди можуть вільно жити де хочуть. Болгари кажуть, що вони були увели проти-жидівські закони під напором німців, котрі завзялися знищити жидівський нарід. Подібна вістка прийшла та-

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—Bergen 4-0237—Bryant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

Сущні робітники обов'язані мати посвідку, що вони є до розпорядності. При перенесенні до менше сущних робіт мусять мати крім цього згоду Юнаїтд Стейтс Емплоїмент Сервіс. Критичні робітники потребуєть теж обох посвідок.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

МУЖЧИН НЕ ТРЕБА ДОСВІДУ. Дістануть харч і уніформи. Шлях час або частину.

ПОМІВЧІ ДИШВАШЕРЗ, ПАТВАШЕРЗ, ПОРТЕРИ на день і ніч. Мусять говорити по англійськи. Бонуси — платні вакації. Постійна позиція.

Робітники в критичних занятках мусять принести звільнення.

SCHRAFFT'S ГОЛОСИТЬСЯ ЦІЛИЙ ДЕНЬ 56 WEST 23rd ST., N. Y. C.

АБО ГОЛОСИТЬСЯ 5-8 ГОД. ВЕЧІР 1381 BROADWAY (Nr 38 St.) N. Y.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

Досвід непотрібний.

ЯК ПОРТЕРІВ І РОБІТНИКІВ ДОБРА ПЛАТНЯ ПОСТІЙНА РОБОТА. Робітники з важкої військової роботи мусять мати доказ звільнення.

FEDERAL TELEPHONE & RADIO CORP. 891 BROAD ST., NEWARK, N. J.

МУЖЧИН І ХЛОПЦІВ. Bindery work ДНЯМИ \$25.40 НОЧАМИ \$27.40 40 годин. J. J. LITTLE & IVES 435 East 24 St., N. Y.

Різними All around work. Stahl-Meyer Inc., 172 East 127 St. Голоситесь від понеділка до п'ятниці.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

КУХАРОК

Жінок зацікавлених в куховарстві з домашнім або рестораним досвідом.

Добра платня—скора підписка Гарний вишкіл в добрій роботі. Треба знати читати і писати по англійськи.

SCHRAFFT'S 56 WEST 23rd ST., N. Y. C.

ПОЛЬСЬКІ ПРОФЕСОРИ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗВІЛЬНЕННЯ З ВІЙСЬКА СТУДЕНТІВ.

ЛОНДОН, (ОНА). Зізд польських професорів в Англії недавно ухвалив звернутися до військової влади з просябою звільнити з армії польських студентів вищих шкіл. Професори вже таку просябу вислали і кажуть, що військова команда повинна негайно зарядити, що кожний воєк, котрий має скінчену в краю матуру і хотів би докінчувати в Англії науку, повинен бути вільний від військової служби. А таких воєків, кажуть професори, в польській армії є дуже велике число.

Польські професори мотивують свою просябу тим, що ворог був завзявся вигублювати в Польщі інтелегентну верству і за час п'ятилітньої окупації поробив такі спустошення, що коли скінчиться війна, то в Польщі не буде ні кому вчити, ні кому хорити лічити. Німці так винищили польську інтелегентну, що як настануть мирні часи, то поляки будуть примушені імпортувати ззакордоню інженірів, професорів, лікарів й багато інших професійних людей. Щоби цьому бодай дещо зарадити, то військова польська команда повинна дати нагоду молодим людям набувати

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

СЕЙНТ ПОЛ, МІНН.

Українська участь у Стейтвоті Виставі.

В диях від 26. серпня до 4. вересня б. р. відбудеться в Сейнт Пол „Міннесота Стейт Фер", себто вистава нашого стейту Міннесоти щодо різно-родної його продукції. З виставою буде получений „лопис націй", що є об'єднані в „Юнаїтд Нейшнс оф Міннесота". В тому об'єднанні є великі народи і малі, усіх 36, є і великі держави і малі, або й бездержавні народи. Буде там представлений теж і український нарід. Буде український кіоск з англійським написом „Україна", і будуть висітні українського хору та українських танцюристів. В кіоску буде вистава української культури. Будуть різні українські вишивки, килими, образи, і т. п. Будуть видання англійською мовою про українську культуру, літературу, чи історію українського народу. Значить, що буде більша скількість таких книжок, як „Історія України" Грушевського, „Українська Література проф. Маніга, „Спирит оф Юкрейн" України в Злучених Державах В. Галича, та інші. Будуть гарні образи Візду Богдана Хмельницького до Києва, чи інші українські поштові марки, і т. п. А крім того видрукується в 5,000 примірниках брошуру англійською мовою про український нарід і його змагання. Підго-товкою до цієї Вистави займається Українська Православна Громада з Твин Сітіс, якої парохом є о. Андрій Кіст. Переведення програми доручено Виставовому Комітетові, в якого склад входять: проф. Олександр А. Грановський, пані Павліна Гайлакова, о. Анд-

ТИПІЧНА СЦЕНА. Хоча деякі німецькі воєки б'ються завзято, багато вже проявляє деморалізацію й піддається легко наступачим альянським військам. Сцена в малому французькому місті, недалеко від Тульону, представляє групу німецьких „снайперів", що на знак злочин підняли білий прапор на мітлу й з піднятими вгору руками йдуть на зустріч американцям.

Мигдалки, інтелегентія та здоровля

Уа границі устної ямини і чинія має переріст третього горла, по обох його боках на-ходяться в людини два підне-бінні мигдалки. Вони пере-важно вистають зпоза бінних стін горла. Є це твори велич-ний волоського горіха, збудо-вані з лімфатичної ткани; ця тканика витворює білі тільця крові, що мають за ціль бор-тисся з хороботворними бакте-ріями, які вдерлися до орга-нізму. Крім тих двох мигдал-ків має людина ще т. зв. тре-тій мигдалок, поміщений на о-снові черепу, що є горішньою частиною горла за носовою яминою.

Мигдалки — це місця, які часто захворовують тому, що на їхній нерівній поверхні ча-сто затримуються бактерії, яких багато в нашій їжі і у вид-хуванні повітрі. Наслідком та-кого закаження бактеріями є запалення мигдалків, які тоді стають червоні, побільшують-ся і виділюють рону. Коли за-палення не уступить зовсім, а перейде в затяжне, тоді миг-далки, подразновані безупин-но хороботворними чинними, побільшуються, і перероста-ють.

Такий переріст має велике значіння для розвою дитини, головню, коли побільшується третій мигдалок. Він побіль-шується затикає ззаду (від сторони горла) ніс і змушує дитину відихати устами. Це стає причиною цілого ряду недомогань здоровля, бо від-ихання устами є нездорове, а то й шкідливе для організму. Повітря, що переходить через ніс огрівается майже до теп-лоти тіла, бо в носі находять-ся якби кальорифери, збудо-вані з сильно розвинених кро-вовносних судин, через які пе-репливає тепла кров. Таксамо ніс своєю слиззю звогиче по-вітря і затримує порох. Ці всі ці чинники, що роблять по-вітря нешкідливим для доліш-ніх віддихових доріг (диш-ня-бронхи, легені) відпадають тоді, коли дитина мусять від-ихати устами.

Головно дуже шкідливе зна-ослабає память. Причина за-тримання ненормального умо-вого розвою у дітей з пере-ростим третім мигдалком не є ще знапа. Кажуть, що причи-ною того має бути утиск по-більшеного третього мигдал-ка на підставу черепу і на мо-зок. Згадані шкоди, які спри-чинює нормального розвою дитини переріст третього миг-далка дошкучають лише дітям, то піднебінні мигдалки дають-ся у знаки головню старшим дітям і дорослим. Вони також часом переростають надмірно наслідком затяжного запале-ня. Часом через свою величи-ну можуть побільшені миг-далки порешкочити при про-кочтуванні кусині страви. Од-наче більшу вагу має тут за-

тяжне запалення, що звичайно буває в побільшених мигдал-ках. Бактерії, що втикаються в середину таких мигдал-ків, дістаються з лімфою на-пів до дуже віддалених орга-нів тіла, як нирки, „сліза киш-ка", серце, мізкові оболони, суглоби і можуть там викли-кати хоробові, звичайно за-пальні прояви. Такі мигдалки стають неначе воротами, крізь які ціла армія заразних видра-ється до організму людини. З того погляду не можна со-бі легковажити занедужань мигдалків, головню затяжних і порадитися лікаря, як треба з ними поступити.

Коли мигдалки є „воротами закаження", якими дістаються бактерії до дальших органів тіла, тоді треба їх безумовно усунути. Втрата мигдалків не приносить жадної шкоди лю-дині ні молодій ні старшій, бо як виказали найновіші досліди вчених, тканка мигдалків є для людини зовсім безвартна і її втрата не має жадного впливу ні на фізично-психіч-ний розвиток дитини ні на здоровля дорослої людини.

Лікар.

ЧЕХИ ВТИКАЮТЬ НА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

БЕРН, Швайцарія, (ОНА). Як німці оголосили на Че-хах загальну мобілізацію мужчин від 18 до 60 літ віку, то чехи і словаки масово ман-друють в Карпатську Україну, щоби сховатися перед ка-торжною працею. Маляри вже післали на Карпатську Украї-ну два полки полевої поліції, яка має на цілі вилапувати чехів і судити їх за неправне перебування на мадярській території. Мадярська радіовисилія в Будапешті передала вістку, що на Карпатській Україні по-явилася маса підозрілих лю-дей, які підготовляють насе-

лення до загального повстан-ня.

Д-Р ФЕДОР ГОДЗА ВІДЛІТАЄ ДО СОВЕТЬСЬКОГО СОЮЗА.

ЛОНДОН, (ОНА). — Д-р Федор Годза, син бувшого премієра Чехословацчини, що недавно помер в Злучених Державах, відлетить скоро з чехословацькою місцією до Со-ветського Союзу. Головою мі-сії є міністер відбудови, Фран-тішек Немец. В чехословацьких колах в Лондоні кружляє вістка, що небагом має початися велика офензива Червоної Армії, яка вивольить чехословацький па-рід з німецької неволі. Голо-

EVERYBODY GETS 10% EVERY PAYDAY. "Every dime and dollar not vitally needed for absolute necessities should go into WAR BONDS and STAMPS to add to the striking power of our armed forces." — FRANKLIN D. ROOSEVELT, President of the United States. Think War! Act War! Buy WAR SAVINGS BONDS — at least 10% of your pay every payday!

чорами. Не марнуйте часу, а вчіться, просвічайтеся, бо Польща по війні буде бідна і їй припадуть кожна інтелі-гентна одиниця, анелюють польські професори до своїх земляків в Англії.

ТАРЗАН, ч. 1027. Гра з смертю.

AS WACKER HELD THE GUN AGAINST HIM, TARZAN SAID: "I DON'T THINK YOU WILL SHOOT." "EVIDENTLY YOU DON'T KNOW JONATHAN WACKER, THE ECCENTRIC OLD MAN ANSWERED. "I HAVE MY WAY AT ANY COST." ...A LASSO THROWN BY WILDCAT SMITH, EX-COWBOY, SAILED OVER HIS HEAD, AND JERKED TAUT. RISKING HIS LIFE ON HIS OWN SPEED, TARZAN WHIRLED AND SEIZED THE RIFLE, BUT AT THAT MOMENT...

Коли Вейкер присунув руш-ницю до плечей Тарзана, цей сказав: „Я не думаю, що ти стрілиш". „Видно, що ти не знаєш Джонатана Вейкера", сказав дивак. „Я роблю, що мені по-добається, без огляду на кошт". Ризикуючи життям, Тарзан обернувся й схопив за руш-ницю, але в цей мент... ..ляссо, викинене вправною рукою бувшого кавбоя Смита свиснуло понад його головою і затягнулося туго довкола нього.

ПОШУКУЮ тих робітників, а-бо інших, що робили в мене при чищенні вікон в Нью Йор-ку. Цю саму роботу маю тут на „бічу" в Маямі. Тижнево можете заробити \$55 до \$70. Побачите теплу і гарну Фльор-иду. Прошу голоситися зар-яд до: 164-5

M. МАКСИМОВИЧ 1784 WEST AVE., MIAMI BEACH, FLORIDA. Phone 57786.

ХОЧЕМО

якоїнебудь особі спорідненій до ВА-СИЛЯ СЕГЛЮКА, також злогого як ЧАЛИП СІДВІК, ВАСІЛІ СЕГЛЮК і ЧАРЛІ СЕДВІК, що свого часу мешкав під ч. 101 Кент евеню, Брук-лін, Нью Йорк. Прохаємо зкомуні-куватися негайно з адвокатом IRVING A. COOK, 894 Manhattan Avenue, Brooklyn, New York. Телефон Ever-green 9-5050. Ней чоловік (Василь Сеглюк) як відомо, мав мати брата; на ім'я СЕМОЛІ СЕДВІК, котрий меш-кав, або в Ньюарк, Нью Джерзі, або Френкфорд ділянки Філадельфі, Пенсильванія.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров. Аналіз крові для подорожого сві-доцтва. Геморойні й яєчків лікується без операції. 223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14. GRamercy 7-7697. Офісні години: денно від 10 до 7:30. ЖІНКА-ДОКТОР ДО ОБСЛУГ. X & флюороскоп.—Екзамінація \$2.00

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН і вище. ОБСЛУГОВОМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ. KANAI KAIN FUNERAL HOME 433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J. Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ Обслуга щира і чесна 383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК зарплату погребам по \$150 ціні так низькій як ОБСЛУГА НАПРЯМА. JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th ST., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК — на — ФІЛАДЕЛФІЮ й околицю. МИХАЙЛО НАСЕВИЧ cor. FRANKLIN & BROWN STS. PHILADELPHIA, PA. Tel. MARKET 1320. ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: ORchard 4-2568 BRANCH OFFICE & CHAPEL, 707 Prospect Avenue, (cor. E. 165 St.) BRONX, N. Y. Tel.: MEtrose 8-6577